

Рецензії

І.Р. Михасюк

Про формування вартості машинобудівних підприємств

Рецензована монографія¹ присвячена дослідженню теоретичних, методологічних і практичних положень оцінювання вартості підприємства та її зростання або втрати в контексті вартісно-орієнтованої концепції менеджменту. В умовах реальної економіки вважається, що достовірний інтегральний показник економічної доданої вартості власного капіталу підприємства об'ємно враховує всі сторони діяльності підприємства, а також опосередковано характеризує його інвестиційну привабливість.

Нині з багатьох відомих практичних потреб, які виникли у глобальному фінансово-економічному середовищі, фундаментальними й актуальними стають наукові дослідження, спрямовані на аналіз сучасних систем і моделей економічного виміру вартісних параметрів господарських суб'єктів, удосконалення їх теоретико-концептуальних засад. Невизначеність на ринках капіталів та інвестицій, коливання на фондових ринках, посилюють і без того існуючі проблемні аспекти сформульованих систем економічного оцінювання потенціалу підприємства. Наведене дозволяє характеризувати монографічну роботу І.Й. Яремка, виконану в контексті зазначеної тематики і спрямування, актуальним науковим дослідженням з теоретичної і практичної точок зору.

Націленість на прибуток і водночас наміри формування стратегічного

конкурентоспроможного потенціалу вітчизняними підприємствами, в тому числі машинобудівної галузі, вкрай складно звести у взаємопов'язану концепцію ефективного функціонування будь-якого господарського суб'єкта в реальних фінансово-економічних умовах. За цих обставин великого значення набувають результати наукових досліджень, які формують економічний інструментарій для вартісного управління потенціалом підприємства.

Визначаючи вартісно-орієнтовану концепцію корпоративного управління ефективною парадигмою сучасного менеджменту, автор особливу увагу приділив інформаційно-методичному інструментарію виявлення і виміру ключових факторів впливу на вартість капіталу підприємства, оцінювання ефективності функціонування підприємств за вартісними критеріями, капіталізації потенціалу та його позиціонування на ринках капіталу. З цією метою у монографії досліджено теоретичні і концептуальні засади та методологічну основу оцінювання сукупного капіталу сучасними системами виміру.

Рецензовану монографію вирізняє комплексний характер та широкий спектр досліджуваної проблематики. Поєднання в одному дослідженні широкого кола проблем, пов'язаних із формалізованою і неформалізованою характеристикою сукупного капіталу підприємства, зумовило потребу використання міждисциплінарних узгод-

© *І.Р. Михасюк*, 2009.

¹ Яремко І. Й. Теоретичні і прикладні засади формування вартості машинобудівних підприємств : [монографія] / І. Й. Яремко. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. – 260 с.

жень та різнопланових методів наукових досліджень. Високопрофесійне і вдале їх використання забезпечило достатньо високий рівень монографічної роботи з точки зору фундаментальності висвітлення сучасних положень економічного оцінювання потенціалу підприємства. Незважаючи на певну умоглядність окремих тверджень, зроблені автором висновки мають достатньо обґрунтований характер і можуть служити поштовхом до розвитку оцінних систем на базі формалізованої аналітики.

Новизна монографії полягає в обґрунтуванні результатів критичного аналізу сучасних підходів та методів з єдиних концептуальних і методологічних основ і в конструктивному осмисленні тенденцій розвитку концептуальних засад, які пропонується будувати на наведеній формалізованій аналітичній базі.

У науковій праці витримано раціональний паритет економічної і ринкової вартості, досить чітко показано відмінності економічного прибутку від інтегрального показника економічної доданої вартості та подана коректна інтерпретація отриманих висновків з прикладними результатами, що є свідченням високого наукового рівня роботи та її новаторського характеру. Рецензована монографія складається із трьох розділів, які логічно та послідовно розкривають досліджувану проблематику.

У першому розділі «Теоретичні засади формування вартості економічного потенціалу підприємства та оцінювання його ефективності» всебічно та глибоко досліджені теоретичні основи економічного оцінювання окремих видів економічних ресурсів і сукупного потенціалу підприємства, концептуальна спрямованість їх розвитку та еволюція парадигми «вартість підприємства». На базі найфундаментальніших зарубіжних і вітчизняних систем вартісного оцінювання у монографії розкрито загальні тенденції розвитку методологічних

засад оцінних систем, проведено їх порівняльний аналіз. Дослідження позитивних досягнень зарубіжних економістів у сфері вартісного оцінювання, виділення здобутків та аналіз концептуальних, методологічних і методичних недоліків збагачує економічний світогляд, розкриває позитивні моменти та спрямування розвитку теорії і практики, їх аргументацію у застосуванні. У цьому розділі монографії проведений глибокий аналіз контексту категорії «економічна ефективність» функціонування підприємства в сучасних економічних умовах, а на основі отриманих результатів обґрунтовується доцільність переходу від прибуткової до вартісної парадигми управління ефективністю капіталу вітчизняних машинобудівних підприємств.

За результатами дослідження робиться висновок, що сучасна економічна наука і практика оцінювання діяльності підприємства раціонально запропонувала вартість капіталу та його зростання комплексним критерієм ефективності функціонування економічної одиниці: максимізація прибутку характеризується такою, що носить короткостроковий орієнтир і з різних причин послаблює ринкову конкурентоспроможність компанії.

Другий розділ рецензованого видання «Концептуальні засади формування вартості економічного потенціалу підприємств та його капіталізація» присвячений аналізу сучасного методичного інструментарію оцінювання і формування вартості підприємства, його індикативної складової у концептуальній основі різних систем виміру.

Значну увагу у монографії приділено інформаційному забезпеченню (формалізовані і неформалізовані показники) вартісного оцінювання і насамперед таким її складовим, як прогнозні оцінки, основоположні принципи, залежність результатів оцінки від диспозиційного вибору окремих показників, їх вагове

значення у методиках, які розглядаються. Автор глибоко проаналізував зміст та основні засади сучасних концепцій вартісно-орієнтованого менеджменту, методичний інструментарій, підходи до встановлення ключових факторів впливу на вартість та методологію комплексної оцінки вартості економічного потенціалу підприємства. Доказовими є й зроблені висновки про надмірну умовність теперішньої вартості власного капіталу підприємства, визначену за методикою дисконтування майбутніх (очікуваних) грошових потоків, а також зневаження дивідендами на користь рекапіталізації прибутку.

Значну увагу обґрунтовано приділено оцінюванню нематеріальних економічних ресурсів і неосяжного капіталу, який складає значну питому вагу сучасного підприємства. Досліджуються можливості формалізованої характеристики та балансового відображення цього виду потенціалу підприємствами національної економіки на противагу узвичаєним підходам експертних оцінок і репрезентації його у звітах про інтелектуальний капітал. Вказуючи на залучення великої кількості умоглядних допущень у сучасних системах виміру інформаційно-інтелектуального капіталу, автор справедливо відзначає гіпертрофовану абстрактність цієї складової у загальній вартості капіталу підприємства. Як зауваження, тут слід відзначити дискусійність запропонованих автором підходів до оцінювання складових інформаційно-інтелектуального капіталу та надмірну стислість розкриття пропонує методик для таких цілей.

У третьому розділі «Оцінка сукупного потенціалу та формування вартості машинобудівних підприємств» на основі аналізу та оцінки фінансово-майнового стану базових машинобудівних підприємств як відправної інформаційної бази їх вартісної характеристики, запропоновано комплексний підхід до формування їх вартості. Такій підхід дозволяє по-

новому сформулювати основоположні засади виміру власного капіталу вітчизняних підприємств.

Попри те, можна відзначити, що представлені в роботі емпіричні розрахунки здебільшого носять статичний характер, хоча, очевидно, авторові доцільно було б доповнити дослідження прогнозними (експертно-авторськими) оцінками потенціалу базових машинобудівних підприємств.

Монографія І.Й. Яремка «Теоретичні і прикладні засади формування вартості машинобудівних підприємств» є системним завершеним науковим дослідженням, характеризується змістовністю, логічністю і чіткістю викладу матеріалу, широко розкриває теоретичні і прикладні засади економічного оцінювання вартості підприємства. Важливість роботи зростає з огляду на актуальність таких тематичних досліджень, інформаційно-змістовний характер її виконання, науково-практичну цінність та можливість використання її окремих положень при розробленні національної системи економічного оцінювання вартості українських підприємств.

Рецензована наукова праця поглиблено розкриває тему та формулює новий підхід до концептуальних засад економічного оцінювання вартісних характеристик машинобудівного підприємства. Опублікована монографія буде корисною для науковців і практиків, а також тих, хто займається проблематикою вартісного виміру. Наведені в ній теоретичні положення можуть бути використані у викладанні фахових і професійно-орієнтованих дисциплін вищими навчальними закладами, а впровадження розроблених автором рекомендацій у практичну діяльність машинобудівних підприємств сприятиме удосконаленню процесу формування їхньої вартості.

Надійшло 07.09.2009 р.